

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 25.11.2020.
JOIN(2020) 17 final

KOPIĢS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**ES DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS RĪCĪBAS PLĀNS (GAP) III — VĒRIENĪGA
PROGRAMMA DZIMUMU LĪDZTIESĪBAI UN PILNVĒRTĪGU IESPĒJU
NODROŠINĀŠANAI SIEVIETĒM ES ĀRĒJĀ DARBĪBĀ**

{SWD(2020) 284 final}

ES DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS RĪCĪBAS PLĀNS (GAP) III — VĒRIENĪGA PROGRAMMA DZIMUMU LĪDZTIESĪBAI UN PILNVĒRTĪGU IESPĒJU NODROŠINĀŠANAI SIEVIETĒM ES ĀRĒJĀ DARBĪBĀ

Dzimumu¹ līdztiesība ir ES pamatvērtība² un vispārēji atzītas cilvēktiesības, kā arī labbūtības, ekonomiskās izaugsmes, labklājības, labas pārvaldības, miera un drošības obligāts priekšnoteikums. Visiem cilvēkiem visā viņu daudzveidībā vajadzētu būt tiesībām dzīvot izvēlēto dzīvi, piedzīvot sociālu un ekonomisku izaugsmi, iesaistīties un uzņemties vadību kā vienlīdzīgiem.

Eiropas Savienība ir globāls līderis, kurš veicina dzimumu līdztiesību kā svarīgu politisku mērķi savā ārējās darbības politikā un kopējā ārpolitikā, un drošības politikā, kuru mērķis ir paātrināt virzību uz globālajiem mērķiem, t. sk. ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM), kas ir Programmas 2030. gadam uzmanības centrā. Eiropas Savienība īsteno **trīspusēju pieeju**, kas apvieno sevī dzimumu līdztiesības principa integrēšanu, mērķtiecīgas darbības un politisko dialogu.

Problēmas saistība ar dzimumu līdztiesību ir tikpat dažādas kā konteksts, kurā tās rodas, un to risināšanai ir vajadzīgi konkrēti risinājumi. **Tomēr pasaulē nav nevienas valsts, kas ir tuvu tam, lai līdz 2030. gadam nodrošinātu dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm.** 2020. gadā ir pagājuši 25 gadi, kopš tika pieņemta Pekinas deklarācija un rīcības platforma³, un 20 gadi, kopš tika pieņemta ANO Drošības padomes Rezolūcija 1325 par sievietēm, mieru un drošību⁴. **Ir panākts zināms progress, taču joprojām pastāv dziļi iesakņojusies nevienlīdzība**, t. sk. attiecībā uz piekļuvi pamata veselības aprūpei, izglītībai un nodarbinātībai, turklāt visā pasaulē joprojām plaši izplatīta ar dzimumu saistīta vardarbība.

Daudzviet sieviešu un meiteņu tiesības tiek apšaubītas un bieži tiek noraidītas. Nestabilitāte, neaizsargātība, konflikti, klimata pārmaiņas, vides degradācija, migrācija, piespiedu pārvietošana un nesenā Covid-19 pandēmija ir daži no izšķirošiem faktoriem, kas pastiprina nevienlīdzību un apdraud grūtā darbā sasniegtos rezultātus. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, t. sk. sieviešu tiesību organizācijas, saskaras ar sarūkošu civilo, pilsonisko un demokrātisko telpu.

Tomēr **izaicinājumi arī sniedz iespējas.** Sievietes un meitenes arvien biežāk piedalās globālo pārmaiņu veidošanā, jaunajām paaudzēm aktīvi iesaistoties globālās un vietējās kustībās, lai veicinātu zaļu un taisnīgu pārkārtošanos, vienādas tiesības visiem, demokrātiju un miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību. Tas parāda, ka pozitīvas pārmaiņas ir iespējamās. Atgūšanās no Covid-19 krīzes jāizmanto kā iespēja novērst strukturālo nevienlīdzību un veidot iekļaujošāku sabiedrību.

Pamatojoties uz **ES dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam**, kurā aicināts veidot **dzimumlīdztiesīgu Eiropu**, šis jaunais ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāns 2021.–

¹ Ar terminu “dzimums” saprot sociāli veidotas lomas, uzvedību, nodarbošanās un īpašības, kuras attiecīgā sabiedrība uzskata par raksturīgām sievietēm un vīriešiem.

² Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pants, 3. panta 3. punkts un 21. pants, Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 8. pants un ES Pamattiesību hartas 21. un 23. pants.

³ https://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/Beijing_Declaration_and_Platform_for_Action.pdf

⁴ <https://www.unwomen.org/en/docs/2000/10/un-security-council-resolution-1325>

2025. gadam (*GAP III*) aicina veidot **dzimumlīdztiesīgu pasauli** un papildina LGBTIK līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam. Tas palielinās ES devumu 5. IAM sasniegšanā⁵ visās ES iekšpolitikas un ārpolitikas jomās un visā Programmā 2030. gadam.

Balstoties uz izvērtējumu par ES atbalstu dzimumu līdztiesības jomā⁶ un apspriedēm ar ieinteresētajām personām⁷, *GAP III* nodrošina **politikas satvaru Eiropas Savienībai**, lai palielinātu tās iesaisti, galveno uzmanību pievēršot šiem **pieciem pīlāriem**.

- (1) Efektīvāka ES iesaiste dzimumu līdztiesības jautājumos kā ES ārējās darbības **transversāla prioritāte** tās **politikas veidošanas un plānošanas darbā**. Eiropas Komisija un Augstais pārstāvis atkārtoti apstiprina, ka līdz 2025. gadam **85 % no visām jaunajām ārējām darbībām veicinās šā mērķa sasniegšanu**⁸. Tam nepieciešama turpmāka **dzimumu līdztiesības principa integrēšana visās ārpolitikas jomās un nozarēs**, kā arī **dzimuma aspektu pārveidojoša**⁹, uz tiesībām balstīta un intersekcionāla¹⁰ **pieeja**.
- (2) Kopā ar ES dalībvalstīm veicināt ES iesaisti **daudzpusējā, reģionālā un valstu līmenī** un kopīgi **izvērst *GAP III* īstenošanu ikvienā partnervalstī un partnerreģionā**, cieši sadarbojoties ar partnervalstu valdībām, pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru un citām galvenajām ieinteresētajām personām. Tam būs nepieciešama lielāka koordinācija, sadarbība un pārredzamība.
- (3) **Koncentrēšanās uz galvenajām iesaistes jomām**: aizsardzības nodrošināšana pret jebkādu ar dzimumu saistītu vardarbību; seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību veicināšana; meiteņu un sieviešu ekonomisko un sociālo tiesību un pilnvērtīgu iespēju stiprināšana; vienlīdzīgas līdzdalības un līderības veicināšana; sieviešu, miera un drošības programmas īstenošana, problēmu risināšana un zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides piedāvāto iespēju izmantošana.
- (4) **Priekšzīmes rādīšana**, nodrošinot **dzimumresponsīvu (jeb dzimumu līdztiesības principu respektējošu)**¹¹ un **dzimumu ziņā līdzsvarotu vadību augstākajos ES politikas un pārvaldības līmeņos**. Tam nepieciešama vadītāju piesaistīšana, ieguldījumi zināšanās, resursos un darbību apvienošana ar ES dalībvalstīm.
- (5) Ziņojumu sniegšana un rezultātu paziņošana, ieviešot **kvantitatīvu, kvalitatīvu un iekļaujošu pārraudzības sistēmu**, lai palielinātu **sabiedrības pārskatatbildību, nodrošinātu pārredzamību un piekļuvi informācijai** un panāktu labāku ES informētību par tās darba **ietekmi** visā pasaulē.

⁵ <https://sdgs.un.org/goals/goal5>

⁶ Novērtējums par stratēģiju “ES atbalsts dzimumu līdztiesībai un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai sievietēm un meitenēm (2010.–2018. gadā)”, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/tenders/monitoring-and-evaluation_en

⁷ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/empowering-women-and-girls_en

⁸ Mērķi pēc to pieņemšanas tiks saskaņoti ar Regulu, ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu (*NDICI*).

⁹ Pieeja tiek uzskatīta par dzimuma aspektu pārveidojošu, ja tās mērķis ir mainīt dzimumu varas attiecības, lai pozitīvi pārveidotu paradigmu(-as), kas rada diskrimināciju un nevienlīdzību.

¹⁰ Pieeju uzskata par intersekcionālu, ja tā balstās uz indivīda daudzveidīgo īpašību un identitāšu atzīšanu, lai analizētu veidus, kā dzimums mijiedarbojas ar citām personiskajām īpašībām, un reaģētu uz tiem.

¹¹ Dzimumresponsīvs: mērķis ir palielināt pārskatatbildību un paātrināt saistību izpildi dzimumu līdztiesības jomā, izmantojot uz tiesībām balstītu pieeju starptautiskā, valsts un kopienu līmenī.

1. Efektīvāka Eiropas Savienības iesaiste dzimumu līdztiesības jomā

1.1. Dzimumu nelīdztiesības pamatcēloņu novēršana: trīs pamatprincipi

Lai novērstu dzimumu nelīdztiesības pamatcēloņus un palīdzētu cīnīties pret daudzveidīgajiem stereotipiem un aizspriedumiem, kas joprojām valda daudzās situācijās, ES darbībai vajadzētu būt balstītai uz turpmāk minētajiem trim principiem.

- **Izmantot dzimuma aspektu pārveidojošu pieeju.** Tas nozīmē pārskatīt, apšaubīt un mainīt iesīkstējušas dzimumu normas un varas nevienmērīgo sadalījumu, kas sabiedrībā nostāda neizdevīgā stāvoklī sievietes un meitenes un rada diskrimināciju visās vecuma grupās, sākot no agras bērnības. Tas nozīmē arī to, ka Eiropas Savienība veicina pārmaiņas sabiedrības attieksmē, t. sk. **aktīvi iesaistot vīriešus un zēnus un galveno uzmanību pievēršot jauniešiem kā pārmaiņu virzītājiem.** Lai strādātu situācijai atbilstīgā veidā, ir svarīgi veidot spēcīgas **partnerattiecības** un dialogu ar **vietējiem dalībniekiem, pilsonisko sabiedrību un vietējām kopienām** un atbalstīt sieviešu organizācijas.
- **Risināt jautājumu par diskriminācijas dzimuma dēļ saistību ar citiem diskriminācijas veidiem**¹². Būtu jākoncentrējas arī uz visnelabvēlīgākajos apstākļos esošām sievietēm, piemēram, pirmiedzīvotāju pārstāvē un personām, kuras pieder pie rasu, etniskām vai reliģiskām minoritātēm, piespiedu kārtā pārvietotām personām, migrantēm, ekonomiski mazāk nodrošinātām un sociāli atstumtām sievietēm, lauku apvidos un piekrastes teritorijās dzīvojošām sievietēm, jo viņas saskaras ar daudzkārtēju diskrimināciju. Būtu jāņem vērā īpašās problēmas, ar kādām saskaras meitenes un vecāka gadagājuma sievietes. Sievietes ar invaliditāti, ko aizsargā arī ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām¹³, ir īpaši nelabvēlīgā situācijā. Sieviešu ar invaliditāti tiesībām vajadzētu būt pamatā turpmākajai stratēģijai par personu ar invaliditāti tiesībām (2021.–2030. gads). Arī lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu, interseksuāļu un kvīru (LGBTIK) tiesību veicināšana ir **ES LGBTIK līdztiesības stratēģijas**¹⁴ uzmanības centrā, lasot šo stratēģiju saistībā ar *GAP III*. Visas intersekcionālās dimensijas ir vienlīdz svarīgas.
- **Ievērot cilvēktiesībās balstītu pieeju**, saskaņā ar kuru visu darbību centrā ir nediskriminācijas princips un nevienlīdzības apkarošanas princips¹⁵. Tas ietver palīdzību ikvienam cilvēkam īstenot viņa cilvēktiesības, piedalīties ar viņu saistītu lēmumu pieņemšanā un **pieprasīt tiesiskās aizsardzības līdzekļus**, ja tiek pārkāptas viņa tiesības.

Eiropas Savienībai būtu arī turpmāk jānosoda sieviešu un meiteņu tiesību pārkāpumi un aizskārumi un jāsniedz spēcīgs atbalsts pilsoniskajai sabiedrībai, kā arī sievietēm un vīriešiem, kuri strādā, lai veicinātu dzimumu līdztiesību un nodrošinātu pilnvērtīgas iespējas sievietēm, t. sk. atbalsts **cilvēktiesību aizstāvēm sievietēm.**

¹² Saskaņā ar LESD 10. pantu, “[n]osakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienība tiecas apkarot diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ”.

¹³ Skatīt ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, ko līdz šim ratificējušas 182 valstis, <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/ConventionRightsPersonsWithDisabilities.aspx>; 6. pants. Sievietes ar invaliditāti.

¹⁴ COM(2020) 698 final.

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-anti-racism-action-plan-2020-2025_lv

ES būtu jāatbalsta reliģisko dalībnieku piesaistīšana dzimumu līdztiesības nodrošināšanai saskaņā ar satvaru “**Faith for Rights**” (“Ticība tiesībām”)¹⁶.

Eiropas Komisija nostiprinās un atjauninās dzimumu līdztiesības jomas vienojošo metodiku, uz tiesībām balstīto pieeju, kas ietver intersekcionalās diskriminācijas jautājumu un ir aprakstīta dokumentā “Rīkkopa: tiesībās balstīta pieeja, ar ko aptver visas cilvēktiesības ES attīstības sadarbībā”¹⁷.

1.2. Dzimumu līdztiesības principa sekmīga integrēšana visās ES ārējās darbības jomās

Dzimumu līdztiesības principa integrēšana joprojām ir galvenais veids, kā panākt dzimumu līdztiesību. Tās mērķis ir nodrošināt, lai visas politikas un programmas maksimāli palielinātu ieguvumus visiem un palīdzētu apturēt nevienlīdzības turpināšanos¹⁸. Eiropas Komisija un Augstais pārstāvis ir apņēmušies integrēt dzimumu līdztiesības principu visās politikas jomās un darbībās, **nosakot to par pienākumu visiem**, t. sk. ES iestādēs. Dalībvalstis tiek mudinātas iesaistīties šajos centienos.

5. IAM ir viens no trim vismazāk finansētajiem IAM visā pasaulē. Eiropas Savienība ir apņēmusies nodrošināt, ka līdz 2025. gadam vismaz **85 % no visām jaunajām ārējām darbībām**¹⁹ dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm būs noteikta kā nozīmīgs vai viens no galvenajiem mērķiem²⁰.

Pamatojoties uz ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāna (2015.–2020. gads) īstenošanā panākto progresu, šis īpatsvars ir pastāvīgi palielinājies no aptuveni 58 % 2016. gadā līdz 65 % 2019. gadā. ES tagad ir apņēmusies 85 % mērķi sasniegt līdz 2025. gadam.

Šajā sakarībā, izstrādājot visas ES finansētās ārējās programmas, tiks piemēroti **trīs minimālie standarti**.

1. Atjauninātu **dzimuma aspekta analīžu** veikšana un izmantošana, nodrošinot pamatu lēmumu pieņēmēju turpmākajām darbībām, un šo analīžu integrēšana visos attiecīgajos dialogos, politikas jomās, stratēģijās, programmās un darbībās²¹.
2. **Dzimumsensitīvu un pēc dzimuma sadalītu rādītāju un statistikas izmantošana** pārraudzības un izvērtējuma nolūkos²².
3. Balstoties uz dzimuma aspekta analīzes konstatējumiem, norādīt **spēcīgus iemeslus**, kas pamatotu jebkādu rīcību, kura uzskatāma par tādu, kas **neveicina dzimumu līdztiesību**.

¹⁶ <https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/FaithForRights.aspx>

¹⁷ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209489%202014%20INIT>

¹⁸ “Dzimumu līdztiesības principa integrēšanas mērķis ir pārdalīt varu, ietekmi un resursus taisnīgā un dzimumu līdztiesīgā veidā, novēršot nevienlīdzību, veicinot taisnīgumu un radot iespējas.” Dzimumu līdztiesības stratēģija, 15. lpp.

¹⁹ “Dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm: meiteņu un sieviešu dzīves pārveidošana, pateicoties ES ārējām attiecībām 2016.–2020. gadā” (Joint SWD(2015) 182 final), Padomes secinājumi 13201/15, 26.10.2015.

²⁰ GAP III ietvaros tiek izmantota Attīstības palīdzības komitejas (*Development Assistance Committee — DAC*) dzimumu līdztiesības novērtēšanas sistēma. Vērtējums “**nozīmīgs**” (*rādītājs 1*) nozīmē, ka dzimumu līdztiesība ir svarīgs mērķis, bet ne galvenais iemesls darbības īstenošanai, savukārt vērtējums “**būtisks**” (*atzīme 2*) nozīmē, ka dzimumu līdztiesība ir galvenais mērķis. Humānās palīdzības jomā Komisija piemēro savu humāno dzimuma un vecuma rādītāju: https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf

²¹ Dzimuma aspekta analīzei vajadzētu dot impulsu un sekmēt valsts īstenošanas plāna izstrādi (skatīt 2. sadaļu).

²² Skatīt Komisijas dienestu kopīgo darba dokumentu SWD(2020) 284, kas pievienots GAP III.

Eiropas Komisija un Augstais pārstāvis veicinās darbības, kuru galvenais mērķis ir dzimumu līdztiesība un kurām ir pārveidojošs potenciāls. **Katrā valstī tiks atbalstīta vismaz viena darbība, kuras galvenais mērķis ir dzimumu līdztiesība**²³.

Eiropas Komisija arī palielinās atbalstu **dzimumu līdztiesības principa ievērošanai budžeta plānošanā**, izmantojot publisko finanšu pārvaldības atbalsta programmas. Tas nodrošinās, ka jaunajos publisko izdevumu un finansiālās atbildības (*Public Expenditure and Financial Accountability – PEFA*) novērtējuma ziņojumos tiks iekļauts modulis par dzimumu līdztiesības principa ievērošanu.

Saskaņā ar **ES ārējo investīciju plāna** (*External Investment Plan – EIP*) praksi Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta (*Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – NDICI*) piemērošanā tiks izmantota integrēta pieeja, apvienojot atbalstu privātajām investīcijām partnervalstīs ar pasākumiem investīciju vides uzlabošanai. *EIP* pievērsīsies šķēršļiem, kas kavē pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm, un dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana tiks piemērota ES apvienotā finansējuma darbībā un tā garantijās.

Eiropas Savienībai būtu savas **tirdzniecības politikas** ietvaros jāturpina veicināt dzimumu līdztiesību. Jaunajos tirdzniecības nolīgumos būtu jāietver **stingri noteikumi par dzimumu līdztiesību**, t. sk. **atbilstību attiecīgajām Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) un ANO konvencijām**.²⁴ Atbilstība šīm konvencijām arī turpmāk būtu jānosaka kā prasība **jaunajā Vispārējās preferenču shēmas regulā**, kas stāsies spēkā 2024. gadā. Eiropas Savienība arī turpinās iekļaut **mērķorientētu dzimuma aspekta analīzi** visos *ex ante* ietekmes novērtējumos, ilgtspējas ietekmes novērtējumos un ar tirdzniecību saistītos politikas pārskatos.

Ņemot vērā svarīgo lomu, kāda sievietēm ir zivsaimniecības piegādes ķēdē, t. sk. akvakultūrā, ar ilgtspējīgas zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumiem (IZPN) noteiktais nozares atbalsts jau tiek izmantots projektiem šajā jomā²⁵.

Tā kā sievietes un meitenes veido aptuveni pusi no visiem starptautiskajiem migrantiem, jāatzīst viņu ieguldījums izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstu ekonomiskajā un sociālajā attīstībā, kā arī viņu īpašās vajadzības. Eiropas Savienībai būtu jānodrošina, ka sieviešu un meiteņu migranšu cilvēktiesības tiek pilnībā realizētas, piemērojot **dzimumresponsīvu migrācijas politiku**, programmas un tiesību aktus, un ka tiek nostiprināta dzimumresponsīva migrācijas pārvaldība globālā, reģionālā un valsts līmenī. Eiropas Savienība balstīsies uz gūto pieredzi, t. sk. ES Ārkārtas trasta fonda Āfrikai (*Emergency Trust Fund for Africa – EUTF*) ietvaros gūto.

Eiropas Savienības humānajai palīdzībai arī turpmāk vajadzētu būt sensitīvai gan dzimuma, gan vecuma ziņā, un tās mērķim vajadzētu būt vienlaikus dzimumresponsīvai un vecumresponsīvai, ņemot vērā visu cilvēku īpašās vajadzības, ievainojamību un iespējas.

²³ Atsaucoties uz ESAO politikas rādītāja G2 vērtējumu. Skatīt 21. piezīmi.

²⁴ SDO Konvencija Nr. 100 par vienlīdzīgu atalgojumu, SDO Konvencija Nr. 111 par diskrimināciju nodarbinātības un profesijas jomā, ANO Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women – CEDAW*).

²⁵ Saskaņā ar Pasaules Bankas datiem 47 % no 120 miljoniem cilvēku, kuri visā pasaulē strādā zvejniecības produktu un ar tiem saistītās jomās, piemēram, pārstrādē vai pārdošanā, ir sievietes, un šis skaitlis akvakultūras nozarē sasniedz 70 %.

Komisijas humānā **dzimuma un vecuma rādītāja**²⁶ izmantošana un mērķtiecīgas darbības veicinās šos centienus.

GAP III īstenošana veicinās **humānās palīdzības, attīstības un miera trīskāršo saikni**, un ir ļoti ieteicama dalībnieku sadarbība.

Pētniecībai un inovācijai ir būtiska nozīme dzimumu līdztiesības veicināšanā un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanā sievietēm. Programma “**Apvārsnis Eiropa**” ar starptautiskās sadarbības starpniecību sniegs ieguldījumu kopējos globālu problēmu risinājumos, atbalstot dzimumu līdztiesības pētījumus un intersekcionālu pētniecību, sieviešu piekļuvi pētniecības finansējumam un viņu dalību pētniecības darbā, kā arī dzimumperspektīvas integrēšanu pētniecības saturā.

2. Stratēģiskas ES iesaistes veicināšana valstu, reģionālā un daudzpusējā līmenī

Īstenojot *GAP III*, būtu nepieciešama koordinēta, stratēģiska un saskaņota ES iesaiste daudzpusējā, reģionālā un valstu līmenī.

2.1. Sadarbība valstu līmenī

Balstoties uz pamatotu **valsts raksturojumu**²⁷ dzimumu līdztiesības jomā, ES delegācijām, kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) operāciju un misiju veicējiem sadarbībā ar ES dalībvalstu vēstniecībām būtu jāsagatavo **valsts līmeņa īstenošanas plāns**, nosakot politikas prioritātes un identificējot pasākumus un galvenos mērķus, kas izvēlēti no tematiskajām politikas jomām, kuras izklāstītas šā kopīgā paziņojuma 3. nodaļā²⁸.

Eiropas Savienībai būtu jādarbojas **partnerībā** ar valstu tīkliem un ministrijām dzimumu līdztiesības jomā. Kad vien iespējams, šī partnerība atbalstīs attiecīgās valsts un nozaru dzimumu līdztiesības stratēģijas, kas ir ES rīcības ilgtermiņa ilgtspējas galvenais faktors. Eiropas Savienībai būtu jāuztur pastāvīgs dialogs par *GAP III* īstenošanu un jāsadarbojas ar plašu dalībnieku loku, piemēram, **vietējām pārvaldes iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, sieviešu tiesību aktīvistiem, cilvēktiesību aizstāvjiem, jauniešiem, reliģiskām un uz ticību balstītām organizācijām.**

Valstu ceļvežos ES attiecību veidošanai ar pilsonisko sabiedrību būs integrēta **dzimumperspektīva**, un tie nodrošinās sieviešu un meiteņu organizāciju un vietējo organizāciju jēgpilnu iesaisti.

Eiropas Savienībai būtu jātiecas panākt ciešu koordināciju ar **starptautisko organizāciju**, it īpaši ANO sistēmas, pārstāvniecībām valstīs. Eiropas Savienībai būtu jāsadarbojas arī ar **privāto sektoru**, lai veicinātu dzimumu līdztiesību un uzlabotu uzņēmējdarbības un cilvēktiesību standartus.

²⁶ https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf

²⁷ Plānošanas procesa gaitā tiks sagatavots atjaunināts valsts raksturojums dzimumu līdztiesības jomā un nozaru dzimumu līdztiesības analīze, lai integrētu dzimumperspektīvu vispārējā plānošanā un ikvienā prioritārajā jomā. Ja iespējams, šis darbs jāveic kopīgi ar ES dalībvalstīm. Nestabilās un konfliktu skartās situācijās minētajam darbam vienmēr vajadzētu būt riska, neaizsargātības un konfliktu analīzes neatņemamai sastāvdaļai.

²⁸ Šo plānu var sagatavot, par paraugu ņemot pievienoto dienestu darba dokumentu “Mērķi un rādītāji *GAP III* īstenošanas satvara izveidei”, SWD(2020) 284.

2.2. Eiropas Savienības iesaistes paplašināšana daudzvalstu un reģionālā līmenī

Eiropas Savienībai būtu jāpastiprina iesaiste, dialogs un partnerība ar reģionālajām ieinteresētajām personām, atbalstot dzimumu līdztiesības stratēģijas, kuras vada starptautiskas un reģionālas organizācijas, nodrošinot, ka dzimumperspektīva tiek integrēta visās tās reģionālajās programmās.

Sinergijas veicināšana starp reģionālo un valstu līmeni ir devusi pozitīvus rezultātus ES reģionālajā sadarbībā **dienvīdu kaimiņreģionā**, piemēram, stiprinot ES partnerību ar **Eiropas Padomi** vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanas un apkarošanas jomā saskaņā ar Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija) standartiem un mērķiem un atbalstot **Savienību Vidusjūrai** sieviešu cilvēktiesību aizstāvībā, un šis darbs būtu jāturpina.

Eiropas Savienības pievienošanās process ir rosinājis juridiskas reformas, kas veicina dzimumu līdztiesību kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs, jo paredzams, ka tās pakāpeniski nodrošinās saskaņotību ar ES dzimumu līdztiesības tiesību aktu kopumu, kā arī tām būs šā kopuma piemērošanai nepieciešamā iestāžu sistēma.

Tāpat arī ES būtu jāatbalsta tādas iniciatīvas kā, piemēram, **Dienvīda Austrumāzijas valstu asociācijas (Association of Southeast Asian Nations – ASEAN)** Sieviešu un bērnu tiesību veicināšanas un aizsardzības komisija, **Klusā okeāna reģiona līderu Dzimumu līdztiesības deklarācija** un Montevideo stratēģija Latīņamerikā.

Eiropas Savienības un Āfrikas partnerības ietvaros ES būtu jāatbalsta Āfrikas Savienības mērķiniciatīvas, piemēram, stratēģija par dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm (2018.–2028. gadā)²⁹ un nākamā Āfrikas sieviešu finansiālās un ekonomiskās iekļaušanas desmitgade (2020.–2030. gadā)³⁰. Eiropas Savienībai arī būtu jāiestājas par Maputu protokola un Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību hartas protokola par sieviešu tiesībām Āfrikā pilnīgu ratifikāciju un īstenošanu³¹.

Integrējot dzimumu līdztiesības principu visos ES un Āfrikas partnerības darbības virzienos, ES arī būtu jāuzlabo sieviešu kā tiesību subjektu, miera veidotāju un lēmumu pieņēmēju loma miera un drošības, demokrātijas un tiesiskuma jomā, kā arī jāveicina sieviešu piekļuve tiesību aizsardzības iestādēm un pamatpakalpojumiem. Atbalstam Āfrikas kontinentālās brīvās tirdzniecības zonai (*Africa Continental Free Trade Area – AfCFTA*) būtu jāsniedz labums arī sievietēm. Plašākā pilsētu attīstības kontekstā sieviešu uzņēmējdarbības un līdzdalības iespējas tiks veicinātas, pateicoties sadarbībai starp ES un Āfrikas pilsētām saskaņā ar 100 inteliģento pilsētu izaicinājuma iniciatīvu (*100 Intelligent Cities Challenge Initiative*)³².

Eiropas Savienības reģionālajiem pasākumiem būtu jārisina pārrobežu rakstura dzimumu līdztiesības problēmas, piemēram, klimata pārmaiņas, migrācija un piespiedu pārvietošana,

²⁹ [https://au.int/sites/default/files/documents/36195-doc-](https://au.int/sites/default/files/documents/36195-doc-au_strategy_for_gender_equality_womens_empowerment_2018-2028_report.pdf)

[au_strategy_for_gender_equality_womens_empowerment_2018-2028_report.pdf](https://au.int/sites/default/files/documents/36195-doc-au_strategy_for_gender_equality_womens_empowerment_2018-2028_report.pdf)

³⁰ <https://au.int/en/pressreleases/20200214/promising-projections-new-decade-african-womens-financial-and-economic>

³¹ Tas ietver sieviešu dzimumorgānu kropļošanas (*female genital mutilation – FGM*), piespiedu laulību un par 18 gadiem jaunāku meiteņu laulību likumīgu aizliegumu, jebkādas ar dzimumu saistītas vardarbības pret sievietēm izskaušanu publiskajā un privātajā sfērā un pusaugu meiteņu tiesisko aizsardzību pret vardarbību un seksuālu uzbrukšanu.

³² <https://www.intelligentcitieschallenge.eu/>

t. sk. cilvēku tirdzniecība un drošība. Āfrikas valstīs tiks īstenota jauna **militārā personāla spēju veidošanas programma, kas atbalsta attīstību un drošību (Capacity Building in Support of Security and Development – CBSD)**³³, un tajā tiks iekļauta sieviešu, miera un drošības (SMD) programma.

Eiropas Komisija un Augstais pārstāvis ikvienā reģionā atbalstīs **pārveidojošus pasākumus dzimumu līdztiesības jomā**, kas vajadzības gadījumā būs balstīti uz reģionālo dzimuma aspekta analīzi. Piemēram, Subsahāras Āfrikā atbalsts būtu jāsniedz daudzvalstu partnerībām, radot sinerģiju starp centieniem risināt jautājumus par seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām tiesībām (*sexual and reproductive health and rights – SRHR*), izglītību, uzturu, kā arī sieviešu piekļuvi finansējumam un viņu uzņēmējdarbības iespējām.

2.3. Spēcīgākas ES līmeņa vadības uzņemšanās daudzpusējā līmenī

Eiropas Savienībai būtu jāuzlabo tās **vadošā loma** attiecībā uz dzimumu līdztiesību, sieviešu un meiteņu tiesībām un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu viņām daudzpusējā līmenī, sekmējot šīs programmas virzību starptautiskos forumos. Balstoties uz savu **autoritāti un sasaukšanas pilnvarām**, ES vajadzētu būt gatavai ierosināt, atbalstīt un līdzatbalstīt rezolūcijas un deklarācijas par dzimumu līdztiesību un konsekventi veicināt dzimumresponsīvas valodas izmantošanu visās rezolūcijās un deklarācijās. Partnerību un apvienību stiprināšana un veidošana ir būtiska, lai atjaunotu pašreizējās starptautiskās saistības attiecībā uz dzimumu līdztiesību, sieviešu tiesībām un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm. Tas ir jo īpaši redzams, risinot globālas problēmas, piemēram, Covid-19. **Daudzpusējām ES delegācijām ir īpaša atbildība** sekmēt politiskās iniciatīvas, vienlaikus koordinējot to ar ES dalībvalstu diplomātiskajām iestādēm uz vietas un ar partnervalstīm.

Eiropas Savienība tās daudzpusējās sadarbības ietvaros aktīvi sadarbojas ar ANO sistēmu un visām ANO struktūrām un specializētajām aģentūrām dzimumu līdztiesības jomā. Eiropas Savienībai būtu jāturpina darboties kā aktīvai sieviešu tiesību aizstāvei Cilvēktiesību padomē, nodrošinot pilnīgu iesaistīšanos ar dažādu sesiju starpniecību. Eiropas Komisija kopā ar dažām ES dalībvalstīm ir daļa no **Paaudžu līdztiesības foruma**³⁴ – globālas dzimumu līdztiesības sapulces, kuru sasauca ANO iestāde *UN Women* un kuras organizēšanā piedalās Meksikas un Francijas valdības sadarbībā ar pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru un starptautiskām organizācijām. Eiropas Komisija līdzdarbojas **Paaudžu līdztiesības rīcības koalīcijā ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanai**.

Eiropas Savienībai būtu jāturpina cieši sadarboties un veicināt globālās humānās iniciatīvas **“Aicinājums rīkoties, lai ārkārtas situācijās aizsargātu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu” un tās jaunā ceļveža**³⁵ īstenošanu.

Eiropas Savienībai būtu jāturpina iesaistīties **G7 un G20 forumos**, lai īstenotu SMD programmu, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un dzimumu līdztiesību, t. sk. darba tirgū. G20 kontekstā ES un citas dalībvalstis aktīvi strādā, lai sasniegtu **Brisbenas mērķi** (kuru G20 pieņēma 2014. gadā), lai līdz 2025. gadam samazinātu starpību starp vīriešu un sieviešu ekonomiskās aktivitātes rādītājiem darba tirgū par 25 %.

³³ Komisijas Īstenošanas lēmums, Briselē, 30.7.2020., C(2020) 5215 final.

³⁴ <https://forum.generationequality.org/>

³⁵ <https://www.calltoactiongbv.com>, vairāk informācijas par ES globālo vadību saistībā ar aicinājumu rīkoties 2017.–2018. gadā skatiet šeit: https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/booklet_eu_leadership_c2a.pdf

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) kontekstā Eiropas Komisija turpinās aktīvi piedalīties DAC Dzimumu līdztiesības tīklā³⁶, kura mērķis ir uzlabot politiku un praksi, lai stiprinātu dzimumu līdztiesības principu attīstības programmās un aizsargātu meiteņu un sieviešu tiesības, sekmējot Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam.

3. Ceļā uz dzimumu līdztiesību pasaulē: koncentrēšanās uz galvenajām tematiskajām iesaistes jomām

GAP III mērķis ir paātrināt progresu virzībā uz dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm, nosakot **mērķus un rīcību sešās galvenajās tematiskajās politikas jomās**. Tas ir balstīts uz iepriekšējiem *GAP*, risina jaunas problēmas un pievēršas jaunām iespējām, vienlaikus nodrošinot iekšējās un ārējās politikas saskaņotību. Konkrētie mērķi un rādītāji katrai iesaistes jomai ir izklāstīti dienestu darba dokumentā “Objectives and indicators to frame the implementation of GAP III” (Mērķi un rādītāji *GAP III* īstenošanas satvara izveidei).

3.1. Nodrošināt aizsardzību pret jebkādu ar dzimumu saistītu vardarbību

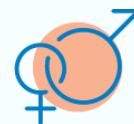
Ikvienam cilvēkam ir tiesības uz dzīvi bez jebkāda veida vardarbības. Tomēr tā nebūt nav realitāte, un dažādas ar dzimumu saistītas vardarbības izpausmes, kas vērstas pret sievietēm un meitenēm, vai tādas vardarbības izpausmes, kuras ir vērstas pret sievieti tāpēc, ka viņa ir sieviete, vai kas nesamērīgi skar sievietes³⁷, pastāv ikvienā valstī, padarot to par vienu no izplatītākajiem un visretāk paziņotajiem cilvēktiesību pārkāpumu veidiem³⁸. Sievietes un meitenes ar invaliditāti, minoritāšu grupu sievietes un meitenes, sievietes un meitenes migrantes un LGBTIK ir grupas, kas ir īpaši pakļautas riskam³⁹.

35 % sieviešu ir piedzīvojušas ar dzimumu saistītu vardarbību. Dažās valstīs šis rādītājs sasniedz pat **70 %**.

Ik gadu vairāk nekā **4 miljoni** meiteņu ir pakļautas sieviešu dzimumorgānu kropļošanas riskam.

Dažās valstīs **40 %** meiteņu stājas laulībā pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, bet **12 %** — pirms 15 gadu vecuma sasniegšanas.

Ar dzimumu saistīta vardarbība, kas sakņojas **kaitējošās sociālās normās un stereotipos** dažādās kultūrās un sociālajās grupās, skar visas kopienas, nodarot milzīgu kaitējumu

³⁶ GenderNet <http://www.oecd.org/dac/gender-development/about-gendernet.htm>

³⁷ Stambulas konvencijas 3. panta d) punkts.

³⁸ Dati: PVO. “Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence”, 2013.; UNICEF. “What is Female Genital Mutilation?”, 2019., pieejams vietnē: <https://www.unicef.org/stories/what-you-need-know-about-female-genital-mutilation>; UNFPA. “Child Marriage Overview”, pieejams vietnē: <https://www.unfpa.org/child-marriage>

³⁹ Valstīs ar zemiem un vidējiem ienākumiem sievietes ar invaliditāti divas līdz četras reizes biežāk saskaras ar vardarbību no intīmo partneru puses. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes>

upuriem, viņu ģimenēm, sabiedrībai un ekonomikai. Covid-19 pandēmijai ir smagas sekas, būtiski pieaugot feminicīdam un ar dzimumu saistītai vardarbībai daudzās pasaules vietās.⁴⁰

Sagaidāms, ka Covid-19 krīzes rezultātā tiks noslēgti vēl **13 miljoni** bērnu laulību, kuras citādi nebūtu noslēgtas laikā no 2020. līdz 2030. gadam.

ES visā pasaulē ir finansējusi plašu tādu iniciatīvu un programmu klāstu, kuru mērķis ir izbeigt jebkādu ar dzimumu saistītu vardarbību, t. sk. bērnu, agrīnu un piespiedu laulību (*child, early and forced marriage – CEFM*), sieviešu dzimumorgānu kropļošanu (*FGM*) un dzimumselektīvu abortu (dodot priekšroku dēlu dzimšanai) utt. Īpaši uzsvērtas ar konfliktiem saistītās seksuālās vardarbības smagās sekas, jo šāda vardarbība ir noziegums pret cilvēci un kara noziegums, kas parasti tiek nodarīts visu vecumu sievietēm, kā arī vīriešiem un zēniem, lai sodītu, pakļautu un/vai iznīcinātu veselās kopienas vai populācijas⁴¹.

ES un ANO iniciatīva “Spotlight”⁴², kas sāкта ar sākotnējo ES ieguldījumu 500 miljonu EUR apmērā, ir bezprecedenta globāla programma, kura iegulda novēršanas un atbalsta pasākumos, lai izskaustu jebkādu vardarbību pret sievietēm un meitenēm. Tajā galvenā uzmanība pievērsta tiesību aktu un politikas uzlabošanai, institucionālo spēju veidošanai, pamatpakalpojumu sniegšanas kvalitātei, datu pārvaldībai un sieviešu kustību lomas stiprināšanai, kā arī kaitējošu sociālo normu un stereotipu apšaubīšanai. No iniciatīvas “Spotlight” **dzimuma aspektu pārveidojošās pieejas** un līdzīgām programmām gūtā pieredze palīdzēs informēti rīkoties⁴³.

Humānās krīzes, konflikti, katastrofas un pandēmijas pastiprina seksuālās un ar dzimumu saistītas vardarbības **riskus**, kas jānovērš un jārisina jau pašā saknē. Galvenā nozīme joprojām tiek piešķirta uz izdzīvojušajiem vīriešiem pieejām, kurās tiek ņemtas vērā intersekcionālās diskriminācijas izpausmes.

ES humānā palīdzība ietver tās aizsardzības un veselības aizsardzības programmas⁴⁴ ietvaros paredzētas darbības seksuālās un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanai un reaģēšanai.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

- aizsardzības palielināšana – atbalstot tiesību aktus, kas nosaka par krimināli sodāmu jebkādu ar dzimumu saistītu vardarbību, un uzlabojot tiesībaizsardzības iestāžu iespējas saskaņā ar starptautisko tiesisko un politisko regulējumu⁴⁵;
- preventīvi pasākumi – apšaubot kaitējošas ar dzimumu saistītas normas, sadarbojoties

⁴⁰ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2020.pdf>, UNFPA starposma tehniskais paskaidrojums “Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Planning and Ending Gender-based Violence, Female Genital Mutilation and Child Marriage”, 2020. gada 27. aprīlis.

⁴¹ Eiropas Savienība atbalsta Nadijas Muradas Sindžaras rīcības fondu un Globālo fondu ar konfliktiem saistītas seksuālās vardarbības noziegumos izdzīvojušajiem (Mukveges/Muradas fonds).

⁴² <https://spotlightinitiative.org/>

⁴³ Iniciatīvas “Spotlight” vidusposma novērtējuma rezultāti būs pieejami 2021. gada sākumā.

⁴⁴ 2018. un 2019. gadā ES piešķīra vairāk nekā 62 miljonus EUR.

⁴⁵ Eiropas Padomes Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija) ir starptautisko standartu kritērijs šajā jomā. Visas ES dalībvalstis ir parakstījušas konvenciju, un 21 valsts jau ir to ratificējusi. Eiropas Savienība parakstīja Konvenciju 2017. gadā, un ES pievienošanās procesa noslēgšana ir viena no Komisijas galvenajām prioritātēm.

ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu uz izdzīvojušajiem vērsto pieeju un pasākumus, kas izbeidz noziedzīgu nodarījumu izdarītāju recidīvismu, iesaistot arī vīriešus un zēnus, tradicionālos un reliģiskos līderus;

- noziedzīgu nodarījumu izdarītāju, t. sk. cilvēku tirdzniecībā iesaistīto, aktīvākas kriminālvajāšanas sekmēšana, nostiprinot uz izdzīvojušajiem vērsto pieeju tiesībsardzības iestādēs;
- pastiprināta izdzīvojušo aizsardzība, arī atbalstot piekļuvi dzīvību glābjošiem sociālajiem un justīcijas pakalpojumiem, izmantojot uz izdzīvojušajiem vērsto pieeju, it īpaši nestabilās un konflikta vai pēckonflikta situācijās vai gadījumos, kad izdzīvojušie saskaras ar interseksionālo diskrimināciju;
- atbalsts, lai nodrošinātu piekļuvi psiholoģiskā un sociālā atbalsta pakalpojumiem un līdzdalību ekonomiskajā un sociālajā dzīvē ar dzimumu saistītas vardarbības un cilvēktirdzniecības noziegumos izdzīvojušajiem;
- droši un kvalitatīvi humānie pasākumi, kas atbalsta gatavību, apkarošanu un reaģēšanu uz seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību, kā arī atbalsta aicinājuma rīkoties darbību;
- sieviešu tiesību organizāciju un sociālo kustības, kā arī pilsoniskās sabiedrības organizāciju (PSO) stiprināšana, kas strādā ar tādas vardarbības un seksuālās vardarbības interseksionālām izpausmēm, kura saistīta ar dzimumu un konfliktiem.

3.2. Seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību veicināšana

SRHR ir izšķiroša nozīme attiecībā uz sieviešu un meiteņu pašnoteikšanās tiesībām.

Eiropas Savienība joprojām ir apņēmusies veicināt, aizsargāt un īstenot visas cilvēktiesības, kā arī nodrošināt Pekinas Rīcības platformas un Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programmas un to pārskatīšanas konferenču rezultātu pilnīgu un efektīvu īstenošanu un ir joprojām apņēmusies veicināt seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītās tiesības (SRHR) šajā kontekstā.

Ikvienam indivīdam ir tiesības pilnībā kontrolēt un brīvi un atbildīgi izlemt jautājumus, kas skar viņa seksualitāti un seksuālo un reproduktīvo veselību, – bez diskriminācijas, piespiešanas un vardarbības, – dzīvojot veselīgu dzīvi un iesaistīties ekonomikā, kā arī sociālajā un politiskajā dzīvē. Nepieciešama piekļuve kvalitatīvai un cenas ziņā pieņemamai visaptverošai informācijai par seksuālo un reproduktīvo veselību, izglītībai, t. sk. visaptverošai dzimumizglītībai, un veselības aprūpes pakalpojumiem⁴⁶.

2017. gadā **295 000** gadījumos grūtniecības un dzemdību laikā un pēc tam mātēm iestājās nāve. 94 % gadījumu notiek nepietiekamu resursu apstākļos. Visā pasaulē grūtniecība un dzemdību komplikācijas ir galvenais 15–19 gadus vecu pusaugu meiteņu nāves cēlonis.

Kaitējošas ar dzimumu saistītas normas un stereotipi neļauj piekļūt ģimenes plānošanas metodēm juridisku šķēršļu vai sabiedrības spiediena, uzmākšanās un vardarbīgas izturēšanās dēļ, savukārt negatīva reakcija uz dzimumu līdztiesību apdraud grūti panākto progresu un spēkā esošo tiesību aktu piemērošanu.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

⁴⁶ Skatīt Eiropas Konsensu par attīstību: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

- tādās tiesiskās, politiskās un sabiedriskās vides nodrošināšana, kas aizsargā sieviešu un meiteņu seksuālo un reproduktīvo veselību un tiesības un uzlabo piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības pakalpojumiem un informācijai, t. sk. HIV/AIDS profilaksei un ārstēšanai;
- tādās kaitējošas prakses kā, piemēram, *FGM*, *CEFM* un dzimumselektīvs aborts izskaušana, atbalstot valstu, reģionālās un globālās iniciatīvas⁴⁷;
- pakalpojumu uzlabošana humānās palīdzības kontekstā, ieskaitot dzemdību aprūpi, minimālo sākotnējo pakalpojumu kopuma⁴⁸ nodrošināšanu, HIV/AIDS profilaksi, reproduktīvās veselības, mātes un jaundzimušo veselības aprūpi, ģimenes plānošanu, īpašu uztura vajadzību un neaizsargātības problēmu risināšanu.

3.3. Ekonomisko un sociālo tiesību stiprināšana un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana meitenēm un sievietēm

Sievietēm un vīriešiem visā viņu dažādībā vajadzēt būt vienādām iespējām, vienlīdzīgai piekļuvei nodarbinātībai, pienācīgam darbam, vienādei darba samaksai par vienādu darbu, lai viņi būtu ekonomiski neatkarīgi. Turklāt sievietēm un vīriešiem vajadzētu vienlīdzīgi dalīt aprūpes pienākumus un būt piekļuvei atbilstošai sociālajai aizsardzībai, sabiedriskajiem pakalpojumiem, kā arī finanšu un uzņēmējdarbības iespējām.

Turklāt ir arī jānodrošina, ka sievietēm un meitenēm ir piekļuve veicinošiem nosacījumiem, piemēram, drošam, cenas ziņā pieņemamam un pieejamam sabiedriskajam transportam un citām mobilitātes iespējām gan lauku, gan pilsētu teritorijās.

Pilnvērtīgu ekonomisko iespēju nodrošināšana sievietēm ir ļoti svarīga, lai mazinātu nabadzību un sasniegtu iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi saskaņā ar Programmu 2030. gadam⁴⁹.

Saskaņā ar aplēsēm dzimumu līdztiesības veicināšana varētu palielināt globālo IKP par apmēram **11–21 triljonu EUR** līdz 2025. gadam.

Ekonomisko iespēju nodrošināšana

Progress globālās dzimumu nelīdztiesības novēršanā saistībā ar ekonomiskās aktivitātes rādītājiem ir apstājies⁵⁰. Darba samaksas un ienākumu atšķirības⁵¹ nostāda sievietes vēl nelabvēlīgākā situācijā⁵². Noteikumi un prakse attiecībā uz īpašumtiesībām, piekļuvi bankas kredītiem, mantojuma tiesībām un piekļuvi identifikācijai bieži diskriminē

⁴⁷ Tās ietver *UNFPA* vadīto globālo programmu, kas paredzēta, lai risinātu problēmu, ka tiek dota priekšroka dēlu dzimšanai, *UNFPA-UNICEF* globālo programmu, kura paredzēta, lai izbeigtu *FGM*, *UNFPA-UNICEF* globālo programmu, kas paredzēta, lai izbeigtu *CEFM*, un ES un ANO iniciatīvu “Spotlight”.

⁴⁸ <https://www.unfpa.org/resources/what-minimum-initial-service-package>

⁴⁹ *McKinsey Global Institute* ziņojums “The Power Of Parity: How Advancing Women’s Equality can add \$12 Trillion to Global Growth, 2015.

⁵⁰ Pasaules Ekonomikas foruma 2020. gada globālais ziņojuma par dzimumu līdztiesību un dokuments “World’s Women 2020” (ANO Ekonomikas un sociālo lietu departaments).

⁵¹ Turpat. Bonnet, Florence, Joann Vanek un Martha Chen. 2019. “Women and Men in the Informal Economy – A Statistical Brief”. Mančestra, AK: *WIEGO*.

⁵² Bonnet, Florence, Joann Vanek un Martha Chen. 2019. “Women and Men in the Informal Economy – A Statistical Brief”. Mančestra, AK: *WIEGO*.

sievietes un ierobežo viņu piekļuvi resursiem un finansēm⁵³. Šajā sakarībā svarīgi ir arī atbalstīt ekonomisko iespēju nodrošināšanu migrantēm Eiropas Savienībā. ES rīcības plānā integrācijai un iekļaušanai ir ietverti pasākumi sieviešu ekonomisko iespēju nodrošināšanas atbalstam.

Covid-19 pandēmijas sekas tieši ietekmē sievietes, jo tās ir neproporcionāli pārstāvētas tieši tajās nozarēs, ko īpaši ietekmē krīze, nestabilā un neoficiālā nodarbinātībā⁵⁴, kā arī aprūpes jomā (cita starpā izglītības, sociālā darba un veselības aprūpes jomā un mājāsaimniecībā)⁵⁵. Turklāt viņas arī uzņemas arvien lielāku daļu neapmaksāta aprūpes darba⁵⁶. Tas uzsver neatliekamo vajadzību pieņemt nediskriminējošas un iekļaujošas sociālās aizsardzības shēmas, nodrošināt oficiālu nodarbinātību un paplašināt darba tiesības un tiesības, lai aptvertu darba ņēmējus neformālā un nestabilā nodarbinātībā, un īpašu uzmanību pievērst aprūpes darbinieku darba nosacījumu un atalgojuma uzlabošanai.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

- nodrošināt pienācīgu darbu, vienādu darba samaksu un darba tiesības, kā arī sieviešu pāreju uz oficiālo ekonomiku, cita starpā samazinot darba tirgus segregāciju, sekmējot sieviešu līderību un palielinot viņu spējas aizstāvēt savas intereses ekonomisko un mājāsaimniecības lēmumu pieņemšanā un sociālajā dialogā, nozarēs, kurās lielākā daļa darba ņēmēju ir sievietes, ieskaitot mājāsaimniecības darbu, kā arī netradicionālās nozarēs;
- radīt labvēlīgu vidi sieviešu saimnieciskajai darbībai un nodrošināt piekļuvi ražošanas resursiem un ekosistēmu pakalpojumiem, t. k. sieviešu piekļuvi zemei⁵⁷, jūrniecības darbībām, naudas pārvedumu iespējām, tehnoloģijām, finansēm, kā arī piekļuvi identifikācijas dokumentiem un mobilitātes iespējām, t. sk. piekļuvi drošām un cenas ziņā pieejamām satiksmes iespējām;
- atbalstīt universālas sociālās aizsardzības sistēmas un atzīt, samazināt un pārdalīt neapmaksātu aprūpes un mājāsaimniecības darbu, sniedzot lielāku atbalstu dzimumu līdztiesības principa ievērošanai budžeta plānošanā;

⁵³ Pasaules Banka. "Women, Business and the Law 2020".

⁵⁴ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/briefingnote/wcms_755910.pdf

⁵⁵ "Aprūpes darbs un aprūpes darbvietas pienācīgas kvalitātes nodarbinātības nākotnei", Starptautiskais darba birojs – Ženēva: SDO, 2018.

⁵⁶ https://ec.europa.eu/info/news/impact-sex-and-gender-current-covid-19-pandemic-2020-may-28_en, <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/covid-19-and-gender-equality-counteracting-the-regressive-effects>

⁵⁷ Veicinot sieviešu piekļuvi zemes resursiem, pastāv iespējas piesaistīt privātā sektora finansējumu arī ilgtspējīgās, sieviešu pārvaldītās vērtību ķēdēs, kas balstās uz ilgtspējīgu lauksaimniecību un zemes apsaimniekošanu.

- apšaubīt ar dzimumu saistītas normas māsasaimniecībās un darba tirgū, atzīstot vīriešu un zēnu pienākumus un sekmējot izmaiņas tiesību aktos, piemēram, apmaksāta paternitātes atvaļinājuma ieviešanu;
- atbalstīt sieviešu uzņēmējdarbību un sieviešu vadītu uzņēmējdarbību, t. sk. sociālo uzņēmējdarbību, kā arī viņu piekļuvi finansējumam, nodrošinot novatoriskas investīciju shēmas ar *EIP* starpniecību⁵⁸, vienlaikus novēršot tirgus nespēju aizsniegt sievietes un veicinot MVU veidošanu. Papildu mērķtiecīga rīcība ietvers uzņēmējdarbības izvēšanas pakalpojumus un atbalstu nodarbinātībai, t. sk. sievietēm ekonomikas atveseļošanas apstākļos un piespiedu pārvietošanas gadījumos;
- sniegt atbalstu un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas migrantēm, kas savukārt sekmē izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstu ilgtspējīgu attīstību, nodrošinot naudas pārvedumu iespējas, prasmes un zināšanas;
- sekmēt dzimumu līdztiesību ar tirdzniecības politikas starpniecību, t. sk. ES iesaistoties Pasaules Tirdzniecības organizācijā un tās darbā tirdzniecības atbalsta jomā, kā arī nodrošināt tirdzniecības iniciatīvu ilgtspējības ietekmes novērtējumu un politikas pārskatu stabilu izmantošanu.

Dzimumu līdztiesības veicināšana izglītībā

Globālais progress dzimumu paritātes jomā pamatskolās un vidusskolās vēl nav novērsis **dzimumu nelīdztiesību skolu un mācību vide**⁵⁹.

Divas trešdaļas no 740 miljoniem analfabētisko pieaugušo visā pasaulē ir sievietes.

2016. gadā **335 miljoniem** meiteņu, kas apmeklēja pamatskolu un vidusskolu, nebija pieejams ūdens un ziepes.

Tikai aptuveni **30 %** no sievietēm augstākajā izglītībā izvēlas zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu un matemātikas (*science, technology, engineering and maths — STEM*) studiju virzienus.

Meiteņu piekļuvi izglītībai ierobežo **nepietiekams progress SRHR nodrošināšanā**, ko izraisa **nedroša mācību vide** un **piemērotas sanitārijas trūkums**⁶⁰. ANO 2016. gada aplēses liecina, ka 246 miljoni bērnu visā pasaulē skolā piedzīvo vardarbību dzimuma dēļ, kas it īpaši skar nelabvēlīgā situācijā esošas meitenes un bērnus kopumā.⁶¹ *CEFM* un agrīna grūtniecība ietekmē

⁵⁸ Piemēram, *FMO* sniegtā *NASIRA* garantija un sieviešu finansiālās iekļaušanas mehānisma un organizācijas *Women's World Banking* finansējuma apvienošana.

⁵⁹ "Izglītība visiem" globālās uzraudzības ziņojums (*Policy Paper 21*, 2015. gada jūnijs) "Humanitarian Aid For Education: Why It Matters and Why More Is Needed", 3. lpp. <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002335/233557E.pdf>, *UNICEF*. "Education Uprooted: For every migrant, refugee and displaced child, education", 2017.

⁶⁰ *UNESCO*. "#HerEducationOurFuture: The latest facts on gender equality in education", 2020. (1/3, 1/4, 1/2); *UNICEF*. "Guidance on Menstrual Health and Hygiene", 2019.; citi izcēlumā norādītie dati: Apvienoto Nāciju Organizācija. "The World's Women 2015: Trends and Statistics". Ņujorka: Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekonomikas un sociālo lietu departamenta Statistikas nodaļa, 2015.

⁶¹ <https://en.unesco.org/news/gender-based-violence-schools-significant-barrier-right-education>

meiteņu vidusskolas izglītības pabeigšanas rādītājus (par 36,9 % zemāks nekā zēniem), apdraudot viņu pelnīšanas iespējas un lēmumu pieņemšanas spējas.⁶² Katrs nākamais pabeigtais pamatskolas gads palielina meiteņu iespējamo atalgojumu par 10–20 %⁶³. Skolu nepieejamība vēl vairāk palielina minētās atšķirības meitenēm ar invaliditāti. Dzimumu stereotipi ierobežo meiteņu interesi par zinātni un inženierzinātņi, kā arī attur zēnus meklēt darbu aprūpes nozarē. Tie arī neļauj sievietēm izvirzīties vadošos amatos, t. sk. izglītības nozarē, neskatoties uz to, ka vairums skolotāju ir sievietes.

Krīzes apstākļos, t. sk. globālās **Covid-19 pandēmijas** apstākļos, skolu slēgšana ir palielinājusi bērnu darba, vardarbības ģimenē, seksuālas izmantošanas, agrīnas grūtniecības un *CEFM* risku⁶⁴. Meitenēm ir mazāk iespēju mācīties tālmācībā, jo viņām ir mazāka piekļuve internetam (par 17 % mazāka piekļuve visā pasaulē) un mobilo tālrunu tehnoloģijām nekā zēniem (par 26 %)⁶⁵. Puse no visām meitenēm bēglēm, kuras mācās vidusskolā, pēc Covid-19⁶⁶ neatgriezīsies skolā.

Humānās palīdzības jomā ES budžets izglītībai ārkārtas situācijās ir ievērojami palielinājies no 1 % 2015. gadā līdz 10 % 2019. gadā, kas ir vairāk nekā 450 miljoni EUR, no kuriem 59 valstīs visā pasaulē gūst labumu vairāk nekā 8,5 miljoni meiteņu un zēnu, rādot piemēru un atbalstot izglītību miera un aizsardzības nodrošināšanai⁶⁷.

Ir nepieciešama pāreja, lai sniegtos tālāk par dzimumu paritātes skaitliskajiem rādītājiem, un nepieciešams koncentrēties uz to, kā izglītības sistēma var veicināt dzimumu līdztiesību.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

- veicināt dzimumu līdztiesību, nodrošinot kvalitatīvu, cenu ziņā pieejamu un iekļaujošu izglītību visos līmeņos, ko var panākt, sniedzot finansējumu izglītībai ārkārtas situācijās 10 % apmērā no humānās palīdzības budžeta un palielinot kopējo finansējumu izglītībai;
- veidot spēcīgāku dzimumresponsīvu izglītības sistēmu, lai veicinātu dzimumu līdztiesību un panāktu taisnīgākus izglītības rezultātus meitenēm un zēniem, veicinot drošu un veselīgu mācību vidi, skolotāju pieņemšanu darbā, apmācību un profesionālo kvalifikāciju, mācību programmas un mācību materiālus, darbu ar vecākiem un kopienām;
- palielināt investīcijas meiteņu izglītībā, lai panāktu vienlīdzīgu piekļuvi visiem izglītības un apmācības veidiem, t. sk. zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu un matemātikas, digitālo prasmju un iemaņu jomās, kā arī tehniskajā un profesionālajā izglītībā un apmācībā;
- uzlabot piekļuvi vispusīgai dzimumizglītībai pusaudžiem skolā un ārpus skolas;
- pieņemt stingrus pasākumus, lai apkarotu dzimumu stereotipus, diskriminējošas

⁶² Pasaules Banka. “The cost of gender inequality notes series. How large is the gender dividend? Measuring impacts and costs for gender inequality”, 2020. gada februāris, 5., 26.–27., 46. lpp.

⁶³ UNESCO. “#HerEducationOurFuture: The latest facts on gender equality in education”, 2020.

⁶⁴ UNFPA starpposma tehniskais paskaidrojums “Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Planning and Ending Gender-based Violence, Female Genital Mutilation and Child Marriage”, 2020. gada 27. aprīlis.

⁶⁵ <https://itu.foleon.com/itu/measuring-digital-development/gender-gap/>

⁶⁶ ESAO. “Bridging the Digital Gender Divide”, 2018., 13. lpp. <http://www.oecd.org/internet/bridging-the-digital-gender-divide.pdf>

⁶⁷ Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs (UNHCR). “Coming Together for Refugee Education”, 2020., 5. lpp.

⁶⁸ https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/eie_mapping_report.pdf

sociālās normas un ar skolu saistītu vardarbību dzimuma dēļ izglītībā un ar tās palīdzību.

Veselības aprūpes pakalpojumu vispārējas pieejamības veicināšana

Sabiedrības veselības aprūpes sistēmām tiek piešķirts nepietiekams finansējums, kas ļoti ietekmē meitenēm un sievietēm sniegtos pakalpojumus⁶⁸.

Vismaz 50 % pasaules iedzīvotāju nav piekļuves nepieciešamajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, un **viena trešdaļa** precēto sieviešu jaunattīstības valstīs ziņo, ka tām ir mazs vai nav vispār nekāda labuma no veselības aprūpes sistēmas.

Covid-19 krīze ir vēl vairāk pasliktinājusi būtiskus veselības aprūpes pakalpojumus un piekļuvi drošām zālēm un vakcīnām, kā rezultātā pieaugusi māšu nāve un neplānotu grūtniecību skaits.⁶⁹ Sievietes, būdamas priekšplāna darbinieces un aprūpētājas, pandēmijas kontekstā bieži vien saskaras ar lielāku risku savai veselībai. Veselības aprūpes sistēmu resursu novirzīšana uz Covid-19 ir nopietni ietekmējusi HIV ārstēšanas un profilakses pakalpojumus, kā arī palielinājusi to cilvēku stigmatizāciju un diskrimināciju, kuriem ir HIV, it īpaši sievietes⁷⁰.

Sievietes un meitenes ar invaliditāti ir pakļautas paaugstinātam riskam, jo nav pieejama informācija par profilaksi un palīdzību, kā arī pastāv izteikti šķēršļi piekļuvei veselības aprūpes pakalpojumiem vai ūdens, sanitārijas un higiēnas pamatpakalpojumiem. Ilglaicīgs finansējums vispārējiem veselības aprūpes pakalpojumiem, t. sk. SRHR pakalpojumiem, ir svarīgāks nekā jebkad agrāk.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

- sekmēt vispārējo veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, nodrošinot ilgtspējīgas un noturīgas veselības aprūpes sistēmas un vienlīdzīgu piekļuvi būtiskiem pakalpojumiem un informācijai, t. sk. seksuālās un reproduktīvās veselības sistēmai, māšu aprūpei un spējai apkarot pārnēsājamās un nepārnēsājamās slimības, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm un meitenēm ar invaliditāti; ņemt vērā Covid-19 pandēmijas izraisītos traucējumus piekļuvē aprūpei;
- nodrošināt sievietēm Covid-19 diagnostikas, vakcīnu un ārstēšanas pieejamību un vienlīdzīgu piekļuvi;
- uzlabot piekļuvi ūdenim un pienācīgai sanitārijai un reaģēt uz nepietiekamu menstruālās higiēnas pārvaldību, veicinot informētību un skolu sanitārijas programmas, kā arī nodrošinot sanitāriju skolās;
- nodrošināt uztura programmas, t. sk. humānās palīdzības sniegšanu apstākļos, it īpaši grūtniecēm un ar krūti barojošām sievietēm, kā arī bērniem līdz piecu gadu vecumam.

3.4. Vienlīdzīgas līdzdalības un līderības veicināšana

Būtu jānodrošina sieviešu un meiteņu līdzvērtīga līdzdalība publiskajā un privātajā sfērā, lai panāktu funkcionējošu demokrātiju un ekonomiku, kā arī visu iedzīvotāju cilvēktiesību ievērošanu. Tas sniedz lielas priekšrocības visai sabiedrībai kopumā, sākot no

⁶⁸ <https://www.unwomen.org/en/digital-library/progress-of-the-worlds-women>

⁶⁹ <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response>

⁷⁰ https://www.theglobalfund.org/media/9819/covid19_mitigatingimpact_report_en.pdf; UNAIDS 2019. gada ziņojums “Start Free Stay Free AIDS”.

demokrātisku iestāžu uzticamības palielināšanas un beidzot ar valsts rosinātas vardarbības gadījumu skaita mazināšanu⁷¹.

Neskatoties uz to, **sievietes joprojām nepietiekami iesaistās kā vēlētajas, politiskās līderes un ievēlētās amatpersonas, kā oficiālas miera sarunu vedējas un starpnieces. Visu līmeņu ievēlētajos amatos un lēmēj institūcijās izmaiņas notiek lēni**⁷². Kaut arī aptuveni 39 % valstu ir ieviesušas sieviešu pārstāvības kvotas parlamentos vai politiskajās partijās, īstenošanu kavē tādi faktori kā, piemēram, dzimumu stereotipi, politisko partiju struktūras un politiskā finansējuma trūkums.

Sievietes veido apmēram **25 %** no valstu parlamentu pārstāvjiem visā pasaulē, tādējādi uzrādot nelielu pieaugumu no **11,3 %**.

Laikā no 1992. līdz 2018. gadam sievietes veidoja tikai **13 %** no sarunu vedējiem, **6 %** no starpniekiem un **6 %** no parakstītājiem būtiskos miera procesos.

Sievietes, kuras iesaistās sabiedriskajā dzīvē, ieskaitot politiķes, žurnālistes un aktīvistes, bieži ir pakļautas ar dzimumu saistītai vardarbībai, t. sk. dažādiem vardarbības veidiem tiešsaistē un pat feminicīdam, sarūkot pilsoniskajai telpai. **Politiski motivēti uzbrukumi** sievietēm ir pieauguši gandrīz visos reģionos, sasniedzot rekordaugstu līmeni 2019. gadā. 2016. gada aptaujā, kurā piedalījās sievietes politiķes no 39 valstīm, tika konstatēts, ka 82 % respondenšu bija saskārušās ar psiholoģisku vardarbību, bet 44 % – ar vardarbības draudiem⁷³.

Tajā pašā laikā **jauna pamanāma jaunu sieviešu un meiteņu aktīvistu paaudze** ir uzņēmusies plašu risināmo problēmu loku, t. sk. pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu meitenēm un sievietēm. Būtu jānodrošina platforma šīm aktīvistēm, lai viņas tiktu uzklaustītas un varētu iesaistīties.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

- paaugstināt sieviešu līdzdalības, pārstāvības un vadības līmeni politikā, pārvaldībā un vēlēšanu procesos visā hierarhijā, atbalstot demokrātijas un pārvaldības programmas un valsts pārvaldes reformas;
- uzlabot sieviešu kā valdību un parlamentu politisko līderu spējas, nodrošinot apmācību, sieviešu sanāksmes un sekmējot dzimumu līdztiesības principa ievērošanu likumdošanas procesos un budžeta plānošanā⁷⁴ un veicinot jauno līderu programmas;
- rosināt jaunu sieviešu un pusaugu meiteņu pilsonisko iesaisti, arī sadarbībā ar jauniešu organizācijām, palielinot atbalstu parlamentārajām pārraudzības organizācijām, kuras vada un kurās tiek iesaistīti jaunieši, un sapulcinot kopā ES un partnervalstu pārstāvjus;
- mazināt dzimumu stereotipus plašsaziņas līdzekļu saturā sadarbībā ar audiovizuālo nozari un plašsaziņas līdzekļiem, kā arī stiprināt un atbalstīt sieviešu kā informācijas lietotāju un veidotāju, kā arī uzņēmēju un lēmumu pieņēmēju tiesības šajā nozarē⁷⁵;

⁷¹ *Foreign Affairs*, 99. izdevums, 1. numurs “Women under Attack. The backlash against female politicians”.

⁷² Izcēlumā norādītie dati: *Inter-Parliamentary Union*. “Women in national parliaments”, 2019. gada 1. februāris.

Council on Foreign Relations. “Women’s Participation in Peace Processes”, 2019.

⁷³ <https://www.ipu.org/resources/publications/issue-briefs/2016-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-parliamentarians>

⁷⁴ Skatīt līdzgaitnieku projektu “INTER PARES | Parliaments in Partnership” un platformu “iKNOW Politics”. <https://www.iknowpolitics.org/en>

- uzlabot vienlīdzīgu tiesībspēju un rīcībspēju un sieviešu piekļuvi tiesas pakalpojumiem, atbalstot vietējos centienus un tiesību un tiesu sistēmu reformas;
- veicināt labvēlīgu un drošu vidi, t. sk. tiešsaistē, pilsoniskajai sabiedrībai, meiteņu un sieviešu tiesību aizsardzības organizācijām, sieviešu cilvēktiesību aizstāvēm, miera atjaunotājām, žurnālistēm un pirmiedzīvotāju pārstāvēm. Aizsardzības mehānismu stiprināšana un atbalsts sievietēm vadošajos amatos ietvers globālos un reģionālos centrus, kā arī aizstāvību un darbības, kas dokumentē pārkāpumus pret sieviešu cilvēktiesību aizstāvjiem.

3.5. Programmas sieviešu, miera un drošības jomā integrēšana

21. gadsimtā katastrofas un cilvēku izraisītās krīzes, t. sk. konflikti, ir kļuvušas kompleksākas, ir ieilgušas un arvien biežāk ir saistītas ar globālām problēmām, piemēram, klimata pārmaiņām, vides degradāciju, iedzīvotāju piespiedu pārvietošanu un nesen – pandēmiju. Covid-19 pandēmijas ietekme ir apliecinājusi SMD programmas centrālo nozīmi, risinot pieaugušos vardarbības draudus un iekļaujot sievietes ar drošības/dzimumu līdztiesības saiknes starpniecību.

Konflikti, krīzes un nestabilitāte kavē virzību uz ilgtspējīgu mieru un drošību un IAM sasniegšanu. SMD programmā galvenā uzmanība ir pievērsta saiknei starp dzimumu nelīdztiesību un konfliktiem un to savstarpēji pastiprinošajai ietekmei un **uzsvērtā nepieciešamība izprast dzimumu nelīdztiesību kā pamatcēloni un konfliktus un neaizsargātību veicinošu faktoru**. Nelīdztiesība kombinācijā ar sieviešu izslēgšanu no varas, iespējām, pakalpojumiem un drošības rada labvēlīgu augsni konfliktiem un ar dzimumu saistītai vardarbībai, it īpaši, ja to rada nepietiekama valsts kapacitāte vai leģitimitāte. **Profilaktiskā darbībā būtu jāizmanto uz risku, vajadzībām un tiesībām balstīta pieeja.**

Sievietes bieži (bet ne vienmēr) kļūst par upuriem aprakstītajās situācijās, jo viņas ieņem vairākas un dažādas kaujinieku, miera atjaunotāju, starpnieču, politiķu, sieviešu uzņēmēju un aktīvistu lomas. Neraugoties uz globālām, reģionālām un nacionālām saistībām, **miera procesos iesaistīto sieviešu skaits joprojām ir zems**⁷⁵, un **daudzos miera nolīgumos pat nav iekļauti ar dzimumu saistīti noteikumi**, kuros būtu pienācīgi ņemtas vērā sieviešu vajadzības. **Sieviešu līdzdalības palielināšana visos ar mieru un drošību saistītajos jautājumos ir ES prioritāte.**

Pamatojoties uz ES stratēģisko pieeju SMD jautājumiem, ES īsteno savu rīcības plānu SMD jomā⁷⁷, kurā noteikti skaidri mērķi un izpildes kritēriji šādās galvenajās prioritārajās jomās: i) novēršana; ii) aizsardzība; iii) seku likvidēšanas un atjaunošanas darbi, kā arī trīs

⁷⁵ Skatīt, piemēram, iniciatīvu “Media4Democracy” un ES atbalstīto TV raidījumu “One Woman Show”, kurā pievēršas dzimumu lomām tādās vietās kā, piemēram, Burkinafaso, Kenija un Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas (*Middle East and North Africa – MENA*) reģionā.

⁷⁶ Pastāv labas prakses, uz kurām var balstīties, piemēram, sieviešu līdzdalība miera veidošanā saistībā ar konfliktu Sīrijā gan ar pilsoniskās sabiedrības, gan ar ANO vadītā politiskā procesa starpniecību. Lielākoties ES spiediena rezultātā ANO izveidotās Sīrijas iekšējās konstitucionālās komitejas sastāvā 30 % ir sievietes.

⁷⁷ ES stratēģiskā pieejas SMD jomā dokuments ir pievienots Ārlietu padomes (*Foreign Affairs Council – FAC*) secinājumiem par SMD jomu, kas pieņemti 2018. gada 10. decembrī (Padomes dokuments 15086/18), ES rīcības plānam SMD jomā (EEAS 2019/747 – Padomes dokuments 11031/19). Par ES politikas satvara ieviešanu SMD programmā atbild ES dalībvalstis un visi attiecīgie Komisijas dienesti. Eiropas Savienības SMD rīcības plāns ir pievienots *GAP III* dienestu darba dokumentam. Ziņojums par rīcības plāna īstenošanu tiek iesniegts pēc *GAP III* ziņojuma sniegšanas, savukārt pārraudzību nodrošina ES darba grupa SMD jautājumos.

visaptveroši un transversāli principi: iv) līdzdalība; v) dzimumu līdztiesības principa integrēšana un vi) priekšzīmes rādīšana.

ES mērķi SMD jomā būtu jāsasniedz, cita starpā izmantojot ES vadības **politisko un diplomātisko iesaisti un integrējot dzimumperspektīvu** un nodrošinot sieviešu līdzdalību un vadību **visās ar mieru un drošību saistītajās situācijās**. Nepieciešami arī **īpaši pasākumi**, t. sk. mērķtiecīga apmācība militārajiem, tieslietu un drošības spēkiem.

Tiks lietderīgi izmantota sinerģija starp SMD programmu un citām tematiskajām prioritātēm. Pārraudzība un ziņošana SMD jomā tiks saskaņota ar *GAP III*, arī tāpēc, lai ES politikas satvaru SMD jomā pilnībā integrētu ES vispārējā dzimumu līdztiesības politikas sistēmā.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi⁷⁸:

- atbalstīt un īstenot sieviešu līderības spēju veidošanu un konsultēšanu sievietēm sarunu vedējām un starpniecēm, lai uzlabotu viņu darba efektivitāti un līdzdalības kvalitāti miera procesos;
- centieni sasniegt vismaz 33 % sieviešu dalību visās ES darbībās un projektos saistībā ar miera procesiem;
- izveidot un institucionalizēt konsultatīvus mehānismus visos ar konfliktiem saistītos jautājumos sadarbībā ar vietējām aktīvistēm un PSO gan dalībvalstīs, gan ar konfliktiem saistītajās vietās, kur notiek KDAP misijas un operācijas;
- izvērst obligātu apmācību par dzimumperspektīvas integrēšanu visiem mītnes, ES delegāciju, KDAP misiju un operāciju u. c. darbiniekiem;
- veicināt un atbalstīt iekļaujošu politiku/darbības visā SMD programmā, pilnīgā un taisnīgā veidā iesaistot arī vīriešus un zēnus;
- veicināt tiesiskuma, krimināltiesību sistēmas stiprināšanu, nodrošinot pārejas tiesiskumu un taisnīguma atjaunošanu, kā arī drošības sektora reformas (DSR) stiprināšanu, lai izbeigtu seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības (*sexual and gender-based violence – SGBV*) noziedzīgo nodarījumu izdarītāju nesodāmību;
- veicināt medicīniskā, psihosociālā, juridiskā un drošības atbalsta sniegšanu visiem ar konfliktiem saistītas seksuālas un/vai ar dzimumu saistītas vardarbības/*SGBV* nodarījumus izdzīvojušajiem.

3.6. Zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides problēmu risināšana un to piedāvāto iespēju pilnvērtīga izmantošana

Taisnīgas un iekļaujošas zaļās pārkārtošanās veicināšana

Sievietes un meitenes jaunattīstības valstīs jo īpaši skar klimata pārmaiņu un vides degradācijas ietekme, piemēram, ekosistēmas zaudēšana, piekļuves zaudēšana galvenajiem dabas resursiem, nepietiekams uzturs un elpošanas orgānu, ar ūdeni saistītas un pārnēsājamās slimības⁷⁹.

⁷⁸ Kā jau saskaņots ES rīcības plānā SMD jomā.

⁷⁹ Izcēlumā norādītie dati: Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programma (*UNDP*). “Gender and Climate Change”, 2016.; *UNDP*. “Gender, climate change adaptation and disaster risk reduction”, 2016.; Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*). “The State of Food and Agriculture: Women in Agriculture”, 2011.; *FAO*. “The Gender Gap in Land Rights”, 2018.

Sievietes veido **80 %** no cilvēkiem, kas pārvietoti klimata pārmaiņu dēļ.

Nabadzīgām sievietēm un bērniem risks iet bojā klimata izraisītās katastrofās, piemēram, viesuļvētrās vai plūdos, ir līdz pat **14** reizēm lielāks nekā vīriešiem.

Vidēji sievietes veido **43 %** no lauksaimniecības darbaspēka jaunattīstības valstīs, bet mazāk nekā **15 %** no visiem lauksaimniecības zemes īpašniekiem.

Sievietēm kā dabas resursu primārajām lietotājām un pārvaldītājām ir būtiska loma klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgojoties tām, kā arī vides aizsardzībā. Bet viņām ir liegta **vienlīdzīga dalība saistītos pārvaldības procesos** dažādu iemeslu dēļ, t. sk. tādēļ, ka pastāv kaitējošas dzimumu normas, nepietiekams tiesiskais regulējums, ierobežota piekļuve izglītībai un zemes īpašumtiesībām. Tomēr sievietes aktīvistes visā pasaulē aizstāv vides tiesības, un jaunas sievietes uzņemas iniciatīvu aicināt uz pārmaiņām.

ES ir apņēmusies pilna rīkoties dzimuma dimensijas jautājumā saistībā ar vides degradāciju un klimata pārmaiņām, ņemot vērā arī nestabilas situācijas, kā arī tādu **sieviešu pirmiedzīvotāju īpašās vajadzības un lomas**, kuras tiešā veidā paļaujas uz dabas resursiem.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

- veicināt meiteņu un sieviešu līdzdalību un līderību, lai nodrošinātu dzimumresponsīvas stratēģijas attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, katastrofu riska mazināšanu un dabas resursu iekļaujošu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu;
- atbalstīt sieviešu tīklus zaļās pārkārtošanās nozarēs, piemēram, mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas, lauksaimniecības un enerģētikas nozarēs;
- nodrošināt spēju veidošanu, finansējumu un atbalstu ieguldījumiem dzimumresponsīvās nacionālās klimata, vides un katastrofu riska mazināšanas stratēģijās un rīcības plānos;
- atbalstīt sieviešu uzņēmējdarbību un nodarbinātību zaļajā, zilajā ekonomikā un aprītes ekonomikā, t. sk. tīrus ēdiena gatavošanas risinājumus un ilgtspējīgu enerģiju, ilgtspējīgu zivsaimniecību, veicinot dzimuma aspektu pārveidojošu pieeju lauksaimniecībai, zivsaimniecībai un akvakultūrai, un pārtikas sistēmām, balstoties uz i) spēju veidošanu sievietēm lauku apvidos, ii) politikas reformām, lai nodrošinātu zemes lietojuma taisnīgāku regulējumu un dabas resursu pārvaldību, un iii) ekonomiskām iespējām un piekļuvi finansējumam;
- uzlabot datu vākšanu attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides degradācijas atšķirīgo ietekmi uz dzimumiem, lai nodrošinātu informāciju dzimumresponsīvas politikas un rīcības īstenošanai.

Digitalizācijas potenciāla izmantošana, lai nodrošinātu pilnvērtīgas iespējas sievietēm

Sieviešu vienlīdzīgas piekļuves neizmantotajam digitālo tehnoloģiju potenciālam veicināšanai ir centrālā vieta ES **digitālajā stratēģijā**⁸⁰ un **ilgtspējīgas izaugsmes programmā**⁸¹.

Vēl **600 miljonu** sieviešu līdzdalība tiešsaistē visā pasaulē palielinātu IKP par aptuveni **13 miljardiem EUR**, sniedzot ieguvumus sabiedrības veselības, izglītības, sieviešu nodarbinātības, uzņēmējdarbības, sabiedrības labklājības un sociālās dzīves jomās.

Digitālās tehnoloģijas un risinājumi var paātrināt progresu dzimumu līdztiesības un sieviešu pilnvērtīgu iespēju jautājumos tādās jomās kā, piemēram, izglītība, nodarbinātība un uzņēmējdarbība, kā arī ar dzimumu saistītas vardarbības novēršana un apkarošana. Tie var palīdzēt sievietēm pārvarēt ārkārtas situācijas, kā to parāda **Covid-19 pandēmija**, mazinot sociālās un ekonomiskās sekas un veidojot noturību. E-pakalpojumi, piemēram, digitālā finanšu darbība, var radīt potenciālu pilnvērtīgu ekonomisku iespēju nodrošināšanai sievietēm, uzlabojot viņu piekļuvi finanšu pakalpojumiem un to izmantošanu.

Digitālā plaisa, t. i., atšķirības starp tiem, kuriem ir piekļuve digitālajām tehnoloģijām un savienojumam, un tiem, kuriem tās nav, ietekmē cilvēku spējas piedalīties un izmantot digitālā laikmeta iespējas. Šī plaisa ļoti atšķiras atkarībā no ģeogrāfiskajiem reģioniem un starp sievietēm un vīriešiem⁸².

Sievietes, kuras atrodas laukos vai attālos apvidos, piedzīvo trīskāršu (digitālo, ar dzimumu un dzīvi laukos saistītu) diskrimināciju, saskaroties ar milzīgiem šķēršļiem piekļuvei digitālajām tehnoloģijām un to izmantošanai šo tehnoloģiju nepieejamības, zemas digitālās prāties un sociālo normu dēļ. Turklāt digitalizācija rada arī jaunus riskus un izaicinājumus dzimumu līdztiesības jomā, piemēram, saistībā ar iespējamiem **ar dzimumu saistītiem aizspriedumiem** mākslīgā intelekta izmantošanā vai ar biežāku vardarbību dzimuma dēļ.

Valstīs ar zemiem un vidējiem ienākumiem sieviešu, kurām pieder mobilais tālrunis, ir par **165 miljoniem** mazāk nekā vīriešu, kuriem pieder mobilais tālrunis. **48 %** sieviešu izmanto internetu, savukārt **58 %** vīriešu.

Pārāk maz sieviešu veido karjeru IKT jomā: vīrieši kļūst par IKT speciālistiem **4** reizes biežāk nekā sievietes.

⁸⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

⁸¹ Intel, Dalberg Global Development Advisors, GlobeScan. "Women and the Web", 2015.

⁸² Izcēlumā norādītie dati: GSMA, *Connected Women*. "The Mobile Gender Gap Report 2019"; ESAO. "Bridging the Digital Gender Divide", 2018. GSMA, *Connected Women*. "The Mobile Gender Gap Report 2019".

52 % jaunu sieviešu un meiteņu ir saskārušās ar ļaunprātīgu izmantošanu tiešsaistē, t. sk. ar draudīgiem ziņojumiem, seksuālu uzmākšanos un privātu attēlu kopīgošanu bez piekrišanas.

Eiropas Savienībai būtu jāturpina novērst strukturālos šķēršļus, kas ir ar dzimumu saistītās digitālās plaisas pamatā, un jāatbalsta iekļaujoša un taisnīga digitālā pārveide. Tas ietver dzimumresponsīvas līdzdalības pieejas veicināšanu attīstības politikā, projektos un programmās, kas atbalsta partnervalstu digitālo pārveidi.

Eiropas Savienības darbībai būtu jāveicina šādi pasākumi:

- sekmēt politikas un regulējuma reformu partnervalstīs, nodrošinot, ka digitālā pārveide atbilst ES uz cilvēkiem vērstajai pieejai, sniedzot ieguvumus visiem un vienlaikus aizsargājot cilvēktiesības gan tiešsaistē, gan bezsaistē, kā arī veidojot drošu kibertelpu, kurā dati tiek aizsargāti saskaņā ar ES standartiem (piemēram, Vispārīgo datu aizsardzības regulu (VDAR));
- uzlabot meiteņu un sieviešu piekļuvi cenu ziņā pieņemamai, pieejamai un drošai digitālajai savienojamībai, sasniedzot lauku un attālus apvidus;
- veicināt digitālo prasību meitenēm izglītībā, kā arī digitālās prasmes darba un uzņēmējdarbības vajadzībām, vienlaikus risinot ar dzimumu normām un stereotipiem saistītās problēmas, kas liedz sievietēm un meitenēm pievērsties tehnoloģijām;
- sniegt atbalstu digitālajām novatorēm un uzņēmējām dažādās rūpniecības ekosistēmās, lai veidotu iekļaujošu digitālo ekonomiku, piemēram, veidojot tādas publiskā un privātā sektora partnerības kā Starptautisko Finanšu korporācija, ar mērķi novērst ar dzimumu saistīto digitālo plaisu lielos tehnoloģiju uzņēmumos;
- atbalstīt publisko un privāto pakalpojumu sniegšanu, izmantojot dzimumresponsīvas digitālos kanālus, tehnoloģijas un pakalpojumus (piemēram, e-pārvaldi, digitālos finanšu pakalpojumus), kas veicinās sieviešu un meiteņu iekļaušanu un līdzdalību sabiedrībā.

4. Eiropas Savienība rāda priekšzīmi

ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāna II (*GAP II*) aizsāktās institucionālā kultūras pārmaiņas ir devušas ievērojamu, bet nevienmērīgu progresu. Balstoties uz *GAP III*, ES ir apņēmusies pilna panākt būtisku progresu, stiprinot savu spēju panākt rezultātus dzimumu līdztiesības un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanas sievietēm jautājumos, nosakot to par **visu savu darbinieku kolektīvo pienākumu**. Šādām pārmaiņām ir nepieciešama **dzimumresponsīva vadība**⁸³ un pietiekamas institucionālās spējas.

Eiropas Savienības vadībai, t. sk. ES delegāciju vadītājiem jāveicina dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm kā viņu iecelšanas un darbības

⁸³ Dzimumresponsīvs: mērķis ir palielināt pārskatatbildību un paātrināt saistību izpildi dzimumu līdztiesības jomā, izmantojot uz tiesībām balstītu pieeju starptautiskā, valsts un kopienu līmenī. Dzimumresponsīvs vadītājs: i) rāda priekšzīmi gan darba vietā, gan vadot pilnvaru īstenošanu; ii) integrē dzimumu līdztiesības aspektu; iii) motivē personālu un sniedz tam iespējas panākt dzimumu līdztiesību; iv) konsultē un stratēģiski iesaista dzimumu līdztiesības konsultantus, kontaktpunktus dzimumu līdztiesības jautājumos un citus dzimumu līdztiesības ekspertus un v) prasa darbiniekiem un misijām atskaitīties par dzimumu līdztiesības saistību izpildi.

novērtēšanas **neatņemama sastāvdaļa**, turpinot nostiprināt institucionālo dzimumu līdztiesības kultūru.

Visos Komisijas ārējos ģenerāldirektorātos, Eiropas Ārējās darbības dienestā, ES delegācijās un KDAP misijās un operācijās nepieciešams uzlabot institucionālās spējas un atbildību. Jābūt pieejamām speciālām zināšanām par dzimumu līdztiesības jautājumiem, kā arī jābūt iespējai ziņot par šīm zināšanām augstākajām lēmēj institūcijām. *GAP II* ietvaros **kontaktpersonas un kontaktpunkti dzimumu līdztiesības jautājumos**⁸⁴ ir bijuši izšķiroši, lai sāktu institucionālās kultūras pārmaiņu, un tas ir veicinājis patiesu progresu. **Šo kontaktpersonu un kontaktpunktu spējas un loma tiks nostiprināta, t. sk. piedāvājot zināšanu ieguves iespējas un rīkus, un to tīkls tiks paplašināts.** Ir arī ieteicams iecelt vecākos padomniekus dzimumu līdztiesības jautājumos vadības un personāla atbalstam, nodrošinot, ka dzimumu līdztiesības jautājumi tiek iekļauti dienaskārtībā, un veicinot galvenās iniciatīvas⁸⁵.

Visi attiecīgie dienesti gada darbības pārskatos un katra ģenerāldirektorāta līdztiesības darba plānu ietvaros **katru gadu ziņos** par dzimumu līdztiesības izpratnes veicināšanu.

Eiropas Savienība ir apņēmusies arī panākt ievērojamu progresu **dzimumu paritātes nodrošināšanā vadības amatos** saskaņā ar ES dzimumu līdztiesības stratēģiju. Kā politiskajās pamatnostādnēs paziņoja priekšsēdētāja fon der Leiena, līdz Komisijas pilnvaru beigām dzimumu līdzsvars vadības amatos būs 50/50.

Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD) arī aktīvi turpina centienus uzlabot dzimumu līdzsvaru vadības līmenī. Viena no galvenajām prioritātēm ir bijusi mudināt dalībvalstis izvirzīt sievietes kā kandidātes visiem EĀDD amatiem, t. sk. augstākā līmeņa vadītāju amatiem, kā arī KDAP misiju un operāciju vadītāju amatiem. Turklāt ir ieviesta virkne iekšējo pasākumu, lai uzlabotu dzimumu līdzsvaru visos līmeņos.

Vadībai tiks nodrošināta **obligāta apmācība par dzimumu līdztiesību un GAP III īstenošanu**. Dzimumu līdztiesības veicināšana būtu jāiekļauj visu vadības un pārvaldības amatu pamatprasmju un pienākumu sarakstā.

Galvenais uzdevums ir uzlabot **zināšanas un speciālās zināšanas par dzimumu līdztiesību** visās nozarēs un visos līmeņos, it īpaši ES delegācijās un dalībvalstu vēstniecībās valstu līmenī. Tas ietvers šādus pasākumus:

- (a) visaptveroša apmācības programma, pamatojoties uz apmācības vajadzību analīzi, un citi spēju veidošanas pasākumi;
- (b) resursi pētniecībai, analīzei un speciālo zināšanu nodrošināšanai, t. sk. tehniskā palīdzība dzimumu līdztiesības principa integrēšanas programmās un *GAP III* īstenošanā;
- (c) resursu apvienošana un zināšanu apmaiņa ar ES dalībvalstīm un starptautiskām organizācijām.

⁸⁴ Kontaktpersonai dzimumu līdztiesības jautājumos jābūt tehniskām spējām un labām zināšanām dzimumu līdztiesības jautājumos, tā ir atbildīga par konsultēšanu un darbību koordinēšanu, lai īstenotu ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāna ES delegāciju, nodaļu un direktorātu darbībā, kā arī atbalsta dzimumu līdztiesības principa integrēšanas procesu, kas ir dalīta atbildība.

⁸⁵ Šo funkciju var pildīt koordinators dzimumu līdztiesības jautājumos ikvienā ārējā ģenerāldirektorātā vai īpaši šim mērķim iecelti vecākie vadītāji ES delegācijās un KĀDP misijās.

5. Ziņojumu sniegšana un rezultātu paziņošana

Komisijas dienesti sadarbībā ar EĀDD katru gadu pārbaudīs *GAP III* īstenošanas progresu, sekojot līdzi to “ES institucionālo un stratēģisko mērķu un rādītāju” sasniegšanai, kas izklāstīti dienestu darba dokumenta “Mērķi un rādītāji *GAP III* īstenošanas satvara izveidei” I daļā.

Turklāt gada ziņojumā par Eiropas Savienības instrumentu īstenošanu ārējo darbību finansēšanai tiks vispusīgi ziņots par darbībām un rezultātiem dzimumu līdztiesības jomā.

Ziņojums, kurā aplūkoti ES kvantitatīvie un kvalitatīvie rezultāti, t. sk. SMD jomā, tiks publicēts *GAP III* īstenošanas vidusposmā un beigās. Tajā būs novērtēta ES rīcības ietekme saskaņā ar ES rezultātu ietvaru, izvēlētajiem IAM un citiem rādītājiem un citām ziņojumu sniegšanas saistībām. Ziņojumā būs aplūkota laba prakse, iekļauti stāsti par pārmaiņām un *ad hoc* novērtējumu rezultāti. Par progresu tiks ziņots sadalījumā pa tematiskajām jomām valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī.

Šādā nolūkā dienestu darba dokumenta “Mērķi un rādītāji *GAP III* īstenošanas satvara izveidei” II daļa ietver to “galveno tematisko rezultātu rādītāju” sarakstu, kas jāintegrē visos valsts līmenī izveidotajos īstenošanas plānos un jaunās darbībās. Tematiskie rādītāji tiks integrēti institucionālajā pārbaudzības sistēmā, nodrošinot norādījumu pieejamību atbalsta nolūkā. Dalībvalstis tiek mudinātas izmantot šos rādītājus, lai sniegtu apkopotus pārskatus par rezultātiem. Eiropas Savienības rīcības plāna rādītāji SMD jomā ir integrēti dienestu darba dokumenta I un II daļā.

Jauni stratēģiskās komunikācijas centieni sekmēs uz informāciju balstītu dialogu ar ieinteresētajām personām. Valstu līmenī ES delegācijas tiek mudinātas sadarbībā ar dalībvalstīm un KDAP misijām un operācijām organizēt viedokļu apmaiņu par dzimumu līdztiesības un *GAP III* īstenošanas jautājumiem, lai apspriestu progresu, rosinātu valstu ieinteresēto personu atbalstu, iesaistot pilsonisko sabiedrību. Papildus apspriedēm starpiestāžu līmenī ar Eiropas Parlamentu un Padomi Komisija un Augstais pārstāvis ik gadu Briselē apspriedīs progresu ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Komisija uzsāks *GAP III* termiņa beigu novērtējumu ne vēlāk kā 2024. gadā.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi apstiprināt *GAP III* un sadarboties ar Komisiju un Augsto pārstāvi, lai īstenotu šo kopīgo paziņojumu.